

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Osoby zakonne odgrywają ważną rolę w społeczeństwie. Prowadzą działalność duszpasterską, naukową, oświatową, charytatywną, kulturalną, wydawniczą i sportową. Z różnymi przejawami ich obecności i pracy spotykamy się niemal codziennie, nie zawsze jednak potrafimy określić motywy i rozmiar tych działań. Niekiedy zdobycie takiej wiedzy dodatkowo utrudnia brak publikacji na ten temat. Dotyczy to między innymi założonego pod koniec XII wieku przez św. Jana de Matha Zakonu Najświętszej Trójcy i Niewolników, czyli trynitarzy.

Głównym zadaniem, jakie założyciel postawił przed nową wspólnotą zakonną, był wykup chrześcijańskich niewolników z rąk pogańskich. Ta niezwykła działalność stała się najpierw powodem przybycia zakonu do Polski w roku 1685 na zaproszenie króla Jana III Sobieskiego, a następnie przyczyniła się do jego szybkiego rozwoju. Na terenach dawnej Rzeczypospolitej powstało ponad trzydzieści klasztorów, a polscy trynitarze dokonali osiemnastu wypraw redempcyjnych, w następstwie których wolność odzyskało ponad pięćset osób. Zajmowali się również działalnością duszpasterską, wychowawczą i patriotyczną. Kres tej chlubnej historii położyła kasata zakonów w okresie zaborów. Pamięć o niej przetrwała jednak w zakonie, który wielokrotnie podejmował działania mające na celu odnowienie swoich struktur w Polsce. Ostatecznie udało się to w roku 1985 wraz z powrotem do kraju o. Jerzego Kępińskiego i rozpoczęciem przez niego budowy klasztoru we wsi Budziska. W 2000 roku do fundacji na terenie diecezji sandomierskiej dołączyła kolejna – w Krakowie. Początkowo krakowska wspólnota pełniła jedynie funkcję domu formacyjnego. Obecnie prowadzi również działalność apostolską polegającą na kierowaniu Domem Pomocy Społecznej. Zakonnicy z tej wspólnoty pełnią ponadto posługę kapelanów więziennych w dwóch krakowskich jednostkach penitencjarnych.

Celem projektu jest całościowe przedstawienie sposobów realizacji charyzmatu trynitarzkiego w Polsce. Ponieważ charyzmat zakonu określa i determinuje jego misję w Kościele, podjęte badania pozostają w ścisłym związku z zagadnieniem dziedzictwa i działalności zakonu trynitarzy na ziemiach polskich. Mam więc nadzieję, że przyczynią się do poszerzenia wiedzy na ten temat.

Realizując wyznaczony cel, zamierzam odpowiedzieć na pytanie, czy polscy trynitarze dokonali pewnych adaptacji charyzmatu do rodzimych warunków i wypracowali własne formy jego realizacji. Przemawia za tym fakt, iż działalność zakonu w Polsce obejmuje z przerwami okres trzech stuleci. Ponadto będę chciał się dowiedzieć, jak przebiegał na terenie Rzeczypospolitej proces rozwoju zakonnego charyzmatu oraz czy Polacy przyczynili się do rozwoju charyzmatu św. Jana de Matha. Trynitarze w swej ponad osiemsetletniej historii różnie bowiem rozumeli i realizowali własną misję, co wynika z dynamicznej natury charyzmatu, sprawiającej, że podlega on ciągłemu rozwojowi.

Wprowadzając w życie powyższe założenia, analizuję dokumenty Kościoła na temat teologii charyzmatu oraz zasadniczych elementów charyzmatu trynitarzkiego. Badam również obszerny materiał źródłowy dotyczący historii i przejawów naszego zakonnego charyzmatu. Najistotniejszym przedmiotem moich badań są dokumenty źródłowe dotyczące historii i działalności trynitarzy w Polsce.

Niniejszy projekt naukowy pozostaje w ścisłym związku z tematem rozprawy doktorskiej przygotowywanej przeze mnie w Katedrze Historii Duchowości Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie pod kierunkiem ks. prof. dra hab. Wojciecha Zyzaka. Przystępuję do badań nad tym zagadnieniem z kilku powodów. Pierwszym jest próba zaspokojenia potrzeby całościowego opracowania tego tematu. Ponadto uważam charyzmat trynitarzki za niezwykle aktualny. I to nie tylko ze względu na nieustanne doniesienia o prześladowaniach chrześcijan, lecz także z uwagi na zawarte w nim idee powszechnego braterstwa, solidarności międzyludzkiej, troski o potrzebujących, na które jest ogromne zapotrzebowanie społeczne. Nie bez znaczenia są również moje osobiste zainteresowania. Prezentowany projekt badawczy jest naturalną kontynuacją badań przeprowadzonych podczas powstawania pracy magisterskiej poświęconej charyzmatowi założyciela trynitarzy św. Jana de Matha i jego współczesnym realizacjom. Stanowi również dopełnienie innych moich działań popularyzujących wiedzę o zakonie trynitarzy.